

РЕЛІГІЙНА СВІДОМІСТЬ ТА ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми зумовлена необхідністю вивченням релігійних орієнтацій серед української студентської молоді та особливостями релігійного світогляду. Релігія є важливим і необхідним фактором духовного життя людини та її цінностей. Вона впливає на формування правил поведінки молодих людей у суспільстві, поведінки щодо інших людей. У сьогодишній час пробуджується великий інтерес студентів до усвідомлення релігійних цінностей та орієнтацій. Багато студентів впевнені, що лише релігія є одним із способів здобуття душевного спокою, щастя і благополуччя.

Нині, коли молодь втратила віру в добро, роль і значення релігії в житті українських студентів значно зростає. Молоді люди вважають, що релігія є вільним виявом духовних цінностей особистості та її світоглядних поглядів.

Релігійні цінності зароджуються з сьогодишньої хронічної кризи, глобальної духовно-моральної кризи.

Проблему релігійної свідомості та ціннісних орієнтацій досліджувало багато українських фахівців, такі як В. Бондаренко, В. Єленський, К. Кислюк, К. Танчер, І. Богдановський та ін. Серед західних країн це питання з'ясували такі науковці, як В. Бюне, Х.-Д. Долмен, Г. Зассе, П. Лоб'є, Дж. Мейендорф та ін.

Мета дослідження. Дослідження ролі релігії у житті української студентської молоді та їх релігійні орієнтації.

Завдання дослідження. З'ясувати релігійні цінності, релігійні орієнтації та релігійний світогляд української студентської молоді.

Об'єкт дослідження. Релігія у сучасному світі.

Предмет дослідження. Релігійні цінності та орієнтації української студентської молоді.

Дослідження релігійних цінностей та орієнтацій української студентської молоді повинно починатися із з'ясування окремої демографічної групи такої, як студентська молодь. Адже вона характерно відрізняється своїм світоглядом та цінностями. Саме тому визначимо декілька уточнень, які були дослідженими наступними вченими [6].

За І. Коном, студентська молодь – соціально-демографічна група, що відрізняється сукупністю вікових характеристик, характерним соціальним положенням спричинений соціально-психологічними ознаками.

Студентство – це окремий етап життєвого циклу, його певні вікові обмеження, пов'язані з ним соціальний статус і соціально-психологічний характер, який має соціально-історичну природу та на пряму є залежним від культури, суспільного устрою і закономірностей соціалізації, які властиві конкретному суспільстві [4].

Релігія – духовний феномен, у якому виражається віра людини в існування неземного начала і є для неї методом комунікацій з ним, входження в нього.

Релігійна соціалізація позначається на виховуванні свідомості та самосвідомості, пізнанні обов'язків перед ближніми, суспільством, а також перед самим собою. Релігійні канони визначають норми поведінки, обов'язки насамперед перед Богом, перед близькими, сприяють впорядкуванню життя людини, її соціалізації та духовному зростанню.

Сама релігія дає нам пізнання про віротерпимість та гуманне ставлення до інакомислячих, що є вагомим чинником у нашому сьогодишньому багатоконфесійному світі. Нині значно збільшується кількість недільних шкіл, що сприяють соціалізації. Вони є надзвичайно важливими у суспільстві, адже допомагають батькам у формуванні дитячих історично-релігійних, патріотичних традицій України, виховання одних із кращих моральних якостей: співчуття, віротерпимість, милосердя, повага тощо [3].

Релігійний підхід до духовних цінностей дає змогу глибоко осмислити сенс життя, не залежно від того в якій сфері людина себе реалізує. Так як у самому вченні християнства вже присутні моральні цінності, які сприяють духовному розвитку особистості та її духовному піднесенню. Існує така загальновідома теза: «не знаєш як вчинити... зроби так, як би сподобалося Богові». Внаслідок цього вважається, що звернення до Біблійного джерела є абсолютним безпомилковим засобом і прозорим інструментом в просторі усвідомлення проблеми морально-духовних цінностей [7].

Нині Україна увиходить до 7 європейських країн, у котрих проживає найбільший відсоток віруючих людей. Наприклад, в Естонії кількість дорівнює 28,1%. При цьому в Україні – 74,7%. Традиційно склалося в європейських країнах, що рівень релігійності старшого покоління значно вищий, ніж молоді. Проте в Україні та Білорусі ця ситуація відрізняється. В нашій державі кількість віруючих практично однакова за віковими категоріями, ця кількість становить 74-76% [8].

Цей значно високий стан релігійності в Україні дослідив професор Колодний Анатолій. Він пояснював, що релігійність не є характерним знанням особистості релігії, не сукупність релігійних обрядових дійств, які орієнтуються на існуючі десь поза людиною ірреальних сутностей, а найголовніше це є феномен піднятого енергетичного фону духовного стану людини, яка є діапазоном усвідомлення Високої Істини [1].

Фактичний стан релігійної свідомості українських студентів спричинений позбавленню духовного світу молоді від суцільного ідеологічного переслідування і контролю; пошуками світоглядних орієнтирів у суспільстві, яке проживає кризу, як духовну, так і психологічну. Вчений Павло Кленцов зазначав, що релігія дарує людині розуміння сенсу життя, світогляд, сприйняття і розуміння ближніх, самого себе. Вона сприяє соціалізації молоді, адже вважається, що релігійна община є «ідеальним соціумом», у якому в кожного проявляються свої обов'язки. Часто буває у житті, що саме релігія дає людині певний стимул, «повертає людину до життя», робить людину цілеспрямованою і позитивно настроєною [2].

На думку 54% опитаних, роль релігії в сучасному українському світі є незначною, на відміну цих опитаних 35% української студентської молоді дотримуються протилежної точки зору та лише 11% не могли дати однозначної відповіді. На запитання «Чи погоджуєтесь Ви з тим, що за останній час збільшилося число віруючих людей?» респонденти розподілилися таким чином: 82% людей дали позитивну відповідь, 18% - негативну. 80% молоді, які брали участь в опитуванні стверджують, що для сучасної України характерним є релігійне відродження. Причинами цього процесу молодь виокремила такі: зміна відносин між державою і церквою, поява певної моди на релігійну культуру, окрім названих причинами існують такі, як крах комуністичної ідеології, активна діяльність церкви і діяльність закордонних проповідників. З усіх респондентів 5% впевнені, що релігійне відродження в суспільстві є наслідком духовного збіднення людей і божественного Промислу [9].

Очевидно, що вибір релігії є цілком вільним, але на формування духовної свідомості молоді деяким чином впливають батьки та й загалом родинне оточення. Незаперечно, релігійний фактор у віруючих сім'ях є традиційним і стійким. Можна сказати і про значну релігійну не диференційованість. Висловлене судження підтверджують такі дані: 75% членів сім'ї належать до однієї конфесії, так лише 8% - до інших. Серед опитаних 465 респондентів-студентів на запитання «Чи виховували Вас удома в релігійному дусі?» серед запропонованих варіантів відповідей 88,4% відповіли «так» або «швидше так, ніж ні» [5].

У підсвідомості студентської молоді також існує значний пласт «позацерковної релігійності». Мається на увазі прикмети, магія і чаклунство, віщі сни тощо. Проводячи дослідження, з'ясували, що віщим снам довіряють 63,5% опитаних, магам, чаклунам і відмам довіряють 57,4% респондентів. Також проводилися опитування щодо різноманітних прикмет. В ході дослідження дали дві прикмети: «розбите дзеркало - до нещастя», «чорна кіпка перебігла дорогу – до неприємностей» - 36-37% респондентів-студентів відповіли, що вони довіряють даним прикметам.

Сьогодні, разом із підвищенням релігійного впливу, поширюється і визнається діяльність щодо різних видів чаклунства і магії. Проте релігія, релігійні діячі таке діяння засуджують, а саме це називають окультизмом. Особи, що займаються магією і чаклунством мають свої певні організації, наприклад: Союз чаклунів, Академія чорної і білої магії, Асоціація астрологів тощо. Ці заклади проводять різноманітні форуми, публікують багато літератури, а й загалом поширили свою діяльність на великі масштаби і форми. Існують у цій сфері також шарлатани, авантюристи і «цілителі» від усіх на світі хвороб, які користаються неосвіченістю та легковажністю людей. Деякі «маги» значно впливають на видання вишів, саме тому їм вручають вчені ступені. Довіра студентської молоді зростає до них, адже багато з таких «магів» мають ліцензії, що прирівнюються до народної чи нетрадиційної медицини [9].

Україні, як і багатьом європейським країнам, притаманна поліконфесійність, яка природно продукує назрілі проблеми релігійної толерантності. Адже під час опитування 75% української молоді стверджують, що кожна людина має вільний вибір певної конфесії та усі мають поважати цей вибір і не засуджувати. Отримані дані свідчать нам про високий рівень релігійної толерантності української студентської молоді. Також притаманною ознакою толерантності є відношення молодих людей до міжконфесійних шлюбів. Адже в ході дослідження вияснилося, що 63% української молоді погодилися б на міжконфесійний шлюб, а 20% - не готові, в той час у старших людей становить 65 і 15 відповідно [8].

В ході дослідження ми прийшли до наступних висновків: у сучасному світі українська студентська молодь має високий рівень релігійності. Серед молодих людей є досить поширеною зацікавленість у релігійних проблемах, так як все більше проявляється релігійних організацій, у які залучаються студенти. Також, окрім духовних закладів, характерною ознакою підвищення ролі релігії є сімейне виховання, що дає нам перші ґрунтові знання про релігію. Релігія дає можливість особистості знайти свій сенс життя, вона впливає на духовний світ віруючих, саме тому вони відчувають моральну підтримку з її боку. Як стверджує Пірен Марія, релігія постійно є духовно-моральною опорою в суспільстві, за допомогою якої завжди відбувалися передачі з покоління в покоління певних традицій, обрядів, принципів. Сьогодні більшість студентської молоді вважає, що релігійну духовність потрібно відроджувати не будівництвом нових церков, а переконаннями в самому собі.

Для всіх віруючих українських студентів релігія відіграє роль умиротворення, заспокоєння, певного морального захисту.

Перебуваючи в центрі суспільних перетворень, студентська молодь шукає різноманітні шляхи входження в сучасну реальність, яка є взагалі неоднозначною, багатокультурною і поліконфесійною, із певним спектром різних поглядів людей на одні й ті ж явища та події. Релігійні пошуки студентів у сучасному світі зростають з динамічною швидкістю, вони поступово черпають знання про релігію, хоча існують певні суперечки між науковими та релігійними концепціями, між наданням переваги традиціям і бажанням модернізації релігійного життя. Тому для сучасної віруючої молоді наявність чітко визначеного релігійного світогляду для ідентифікації себе як віруючого є практично незначним і неістотним.

Література

1. Академічне релігієзнавство. За ред. Колодного А. Київ. 2000.
2. Гарас Л. М. Вплив релігійного фактору на становлення громадянського суспільства: автореф.. Сімферополь: ТНУ ім. В. І. Вернадського, 2007. 16 с.
3. Головач Н. М. Релігійна соціалізація особистості у сучасному культурному просторі. Міжнародний вісник. Культурологія. Філософія. Музикознавство. 2016. 21-25 с.
4. Кон І. С. Психологія ранньої юності: просвіта. Москва, 1989. 255 с. URL: <http://iea-gas.ru/index.php?go=Files&in=view&id=159>(дата звернення: 16.04.2019).
5. Матеріали Центру соціологічних досліджень Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. Чернівці. 2009.
6. Молодиченко В. В. Ціннісний контекст духовного світу Сучасної студентської молоді. Мелітополь: МДПУ
7. Овсякіна Л. А., Хрипко С. А. Духовно-релігійні цінності сучасної молоді: усталеності та інновації. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2017. Вип. 38. 175-183 с.
8. Парашевін М. Релігія і релігійність в Україні. Київ. 2009.
9. Циганчук А. Освіта та релігійне виховання студентської молоді. Нова педагогічна думка. 2013. 24-31 с.
10. Гнасевиц Н. В., Рудакевич О. М. Етико-правове значення принципу субсидіарності соціальної доктрини католицької церкви: в контексті системи соціального забезпечення України : Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід. [Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 20-21 квітня 2018 р.]. Тернопіль: Економічна думка, 2018. С. 290 – 294.